

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 — —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 — —

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hóvőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 26.

Debreczen térfoglalása Bihar megyében.

(Vid.) A gőz- és villamerőnek lenyűgözőse átalakította a forgalmat, a nagy távolságokat elenyésztette, a közlekedést olcsóvá tette a vasutak észszerű tarifapolitikája.

A vasutakkal be van hálózva az ország s e tekintetben a megyék közt Bihar megye nem áll az utolsó helyen. Központjából: Nagyváradról három irányban fut ki az államvasutak fővonala s ezenkívül három helyi érdekű vasutvonal köti össze a vármegye központját a megye egyes vidékeivel s egy negyedik vicinális a szomszédos Hajdumegyéből ágazik be Bihar megye leggazdagabb vidékére s irányítja ezen vidék forgalmát Debreczenbe.

Hogy ezen helyi érdekű vasutak létesültek, kevés érdeme van benne Bihar vármegyének és Nagyvárad városának. Legfeljebb a törzsrészvények jegyzéséhez járultak.

Közgazdasági szempontból tagadhatatlanul áldásos minden vasut arra a vidékre, a melyet forgalmi körébe von, azonban igen sokszor más szempontok is kell, hogy vezérelvül szolgáljanak egy-egy újabb vasutvonal létesítésénél.

Bihar vármegye és Nagyvárad városa erre nézve elég tanulságos példát mutat.

A míg a tengely-forgalom elégitette ki a szükségletet, a szomszédos Szilágysármegye egész forgalma a Meszesen át Bihar megyébe s Nagyváradra irányult és

az áttutó forgalom is a nagyváradai állomáson került vasutra.

Az lett volna a természetes és helyes gondolkodás, hogy a vasutak terjedésével igyekeztünk volna a Szilágyság és Bihar megye között a forgalmat vasut által biztosítani, pl. Mező-Telegden át.

E helyett azonban kiépítették a szilágysomlyó-nagykárolyi vasutvonalat s ez által a Szilágyság forgalmát egészen Debreczen felé irányították.

A szilágysomlyó-margittai vasut kiépültével ez a baj némileg ellensúlyozva van; de csak nagyon rövid ideig, mert már a kiépítés előtt áll a székelyhid-nagylétei alig 10 kilométer hosszú vasutvonal, a mely nem csak a Szilágyság forgalmát tereli rövidebb uton Debreczenbe, hanem Bihar vármegye leggazdagabb vidékének, az északi járásoknak forgalmát is eltereli Nagyváradtól Debreczenbe.

Ez pedig legjobban sújtja Nagyvárad iparát és kereskedelmét, mert ezek a gazdag vidékek nem Nagyváradon, hanem Debreczenben találják fel reájuk nézve legelőnyösebb piacukat.

A hol pedig egy vidéknek forgalmi gócpontja van, más tekintetben is ott lép azon vidék népe összeköttetésbe. Egy példa elég ennek a megvilágítására. A hova üzleti összeköttetéseinél fogva gyakrabban jár egy vidéki ember, gyermekét is szívesebben viszi oda iskoláztatni.

Egy derecske-berettyó-ujfalui vasutvonal kiépítésével, a melyről már szó van, aztán Debreczen beférkőzik a Sárrét

szívébe s magához vonzza Bihar vármegye legtekintélyesebb részét.

Most ismét egy újabb vasutvonal építése van tervben.

Tegnap érkezett le Bihar vármegyéhez a kereskedelmi miniszter következő leirata:

Bihar vármegye közönségének.

Molnár József ügyvédnek (lak. Csikvármegye, Csik-Szerda) a szilágysági h. é. vasut Tasnád-Szántó állomásából kiágazólag Ér-Szodró, Ér-Endrőd és Vasad irányában a m. kir. államvasutak Ér-Mihályfalva állomásáig vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadtam.

Miről a közönséget oly felhívással értesitem, hogy nevezett engedélyest vagy megbizottjait e részbeni működéseiknél a netán szükséges hatósági támogatásban részesítse.

Budapest, 1900. márcz. 21.

Hegedűs s. k.

Első tekintetre azt véljük, hogy ez nem is érdekli Bihar vármegyét, pedig ez a vasut, ha kiépül, újabb eret vág Bihar vármegyén és Nagyváradon.

Hasonlíthatatlanul közelebb hozza az egész Szilágyságot Debreczenhez, mint akár a nagykárolyi, akár a tervezett székelyhid-nagylétei vasutvonal. Rövid néhány kilométeren keresztül a szilágysomlyói vasut befut Érmihályfalvára, a honnét már csak egy jó hajítás Debreczenbe.

Bihar vármegye télenül nézi mindezeket s annyi figyelmet sem fordít rá, mint egy — fősolgabíró választásra.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Társadalmi szokások.

Irta és a Szigligeti Társaság ünnepélyén felolvasta
Özy. Személyi Kálmáné.

Az előkelő világ szavára hallgat a társaságban élő ember. Az előkelő világ teremti azokat a büvös szabályokat, melyek parancsára millió kar, millió emberi test mozogni kezd és ismétli a mozdulatokat mindaddig, míg ezek emléke befészkelte magát az agyakra, az emberi öntudatba; uralmába veszi az észet, az akaratot, hogy aztán irányítsa a társadalmi ember minden cselekvését, . . . szóval millió ember ismétli a mozdulatokat addig, míg azok a szabályok társadalmi szokásokká jegezesednek.

Hogy hol van ez az előkelő világ-nak nevezett társaság? kik az ő tagjai? azt nem tudja senki sem. A kontinensen lakik-e? vagy a Rivierán? Fejedelmi személyek alkotják-e, avagy főurak? tudósok-e, avagy hétköznapi lelkék? mind ismeretlen az emberek előtt. Pedig mindenki beszél róla, mindenki ismerni véli az ő szokásait.

Létezett minden időben; az ősrégi társadalmak, a klasszikus népek felett épp úgy uralkodott, mint a hogy most minden országban, minden városban, sőt minden faluhelyen is uralkodik. Szemtől-szembe még sem látta hallandó ember.

Olyan láthatatlan hatalom az, mely ott lebeg a társaság felett, mint a régi görögök felett az Olympus istenvilága. Olyan, mint a hétéfű sárkány, mely jéghegyek tetején kristálypalotában lakik és tömérdek kincset rejteget a mesebeli emberek számára. A kincseket csak az láthatja, ki sikerrel megmászta a jéghegyek sikamlós utait s ellette a jelszót, melyre fölpatant a kristálypalota kapuja.

Az „előkelő világ“ is számtalan kincset, élvezetet rejteget; de kincsei csak az előtt tárulnak fel, ki a társadalmi élet sikamlós utait sikerrel megjárta és megtanulta a jelszavakat: a társadalmi szokásokat.

Bármint is beszéljenek a jelen idők áramlatairól, nem a rang, nem a pénz, — hanem a társadalmi szokások biztos ismerete az az aranykulcs, mely megnyitja az ember előtt a társas élet örömeinek kristálypalotáját. Nem hiába régibb is a társadalmi szokások uralma, mint a pénz, mint a rang. Ime már több ezer éves, mert olyan régi, mint a társadalom maga.

Kezdetleges műveltséggel természetesen egyszerű társadalmi szokások jártak karöltve; a műveltség emelkedésével pedig mind szövevényesebbek lettek a társadalmi szokások.

A középkori szokásokat nyíltság, durvaság jellemzi, a fejlett társadalmi élet pedig ugy kifinomította a szokásokat, hogy velük mozdulatlan, szóban nemcsak elrejtendő a természeti ember, hanem leplezhető a gondolat, a szenvedély, a meggyőződés, sőt még a vétek is.

Erre nézve például kínálkoznak azok a szokások, melyek a nő és férj viszonyára vonatkoznak. Az országalapítások idején a szokás több szabadságot engedett a családnyának, mint ma. A férj el levén foglalva csatáiban, a teljes hatalommal uralkodott a háztűz táján. Élt is e hatalommal s testi erője is a mainál egyenlőbb lévén a férfival, nem egyszer éreztette azt férje urával házi fenyték alakjában. Bizonyosságul szolgálhat erre a szokásra azok a darmstadti szamarak, melyeken büntetésül a férjeiket ütlegelő asszonyokat nyilvánosan meglovagoltatták.

Ma már szó sincs ilyesmire. Finomultak a szokások. A házastársak nem verekednek, hanem — válnak. Finomult a nők modora és észjárása. Zajtalanul nővelik férjeik szarvait, inkább rajtuk lovagolnak, semmint szamarakon. Igaz is, hogy ma kevésbé akadnak veinsbergi nők, kik a veszélyből hátukon czipelik ki férjeiket . . .

De természetes, hogy más volt a sátor, vagy lovagvár lakóinak szokása és más a mai fényes paloták lakóié. Más szokások szerint cselekedett az ököljog-korszakbeli és mások szerint cselekszik a villamos korszakbeli ember. A miközben egyszerűsége az is kiténik, hogy a szokásoknak időről időre szükségképp változniuk kell a kor-szellemmel.

Régezt példánl minden tüszentésnél „kedves egészségére“ kívántak egymásnak a társaság tagjai. Ma ez nevetséges volna, mert nincsen

Debreczen pedig dolgozik a saját érdekében s áldozatok árán is igyekezik az előnyöket biztosítani.

Az állam ilyen dologban nincs érdekelve, mert bármely vidék boldogulása az érdekkörébe vág s éppen azért kötelessége volna az ilyen dolgokban a vármegyének megszívlelni a közmondást: Segits magadon . . .

Gullner Gyula államtitkár.

Közvetlenül azután, hogy a nemzeti párt beleolvadt a kormány pártba, s hire ment, hogy Gullner Gyula *belügyminiszteri államtitkár* lesz. A tegnapi nap ténynyévé változtatta a hirt. Bécsből ugyanis jelentik, hogy ő Felsőge tegnap irta alá Gullner kinevezését. Ez igen érdekes tény és sokkal fontosabb, semhogy az ember az első pillanatra gondolná. Először is azt jelenti, hogy Széll a cselekvés terére lép és bátorodik egy államtitkári állást betölteni még pedig olyat, mely addig, míg ő a belügyminiszter, egyenértékű a belügyminiszterséggel. Másodszor azt jelenti, hogy az új választások fölött a nemzeti párt szelleme fog lebegni; mert tudvalevőleg a belügyminiszter vezeti a választásokat és harmadszor azt jelenti, hogy a miniszterelnök végre olyasmint cselekszik, a mit színvallásnak lehet venni. A mi az új államtitkár személyét illeti, nem igen lehet ellene kifogást emelni. Igen derék, jóra való, képzett ember és a parlamentnek régi munkás tagja. Ha hosszabban beteg nem lett volna, talán már régen megkapta volna kinevezését. Eleve úgy gondolták, hogy Horánszky fogja Gullnert maga mellé venni államtitkárnak; most fordítva történhetik: Gullner veheti majd maga mellé Horánszkyt miniszternek — ha lehet.

Eötvös Károly reverzálisa.

Mert Celesztin az Karolusz,
És Karolusz az Celesztin.

Eötvös Károlyt, a Kossuth-párt vajdáját a minap megfenyegette az *Alkotmány*, hogy küzölni fogja azt a levelet, a melyet még 1872. évben irt *Príbék* István kanonoknak, a vesz-

prémi Deák-párt elnökének, a hol képviselő jeltől lépett föl akkoriban Eötvös Károly, a világhírű védő.

Eötvös Károly meg lett választva, hanem abból semmi sincs, hogy megtartotta volna a reverzálisát.

De ugyan ki csudálkoznék ezen?

Az *Alkotmány* vasárnapi száma beváltja a fenyegetést és közli az Eötvös ur reverzálisát, melynek egy része szól vala következőleg:

»Én a tetszvényjogot eltörölnöknék, az elemi oktatást az egyházak kezén hagyandónak s a polgári házasság behozatalát határozottan időszertülnöknek s károsnak kijelenttem. Kijelenttem, hogy a katolikus egyházi és alapítványi javak a katolikus egyház kezén hagyandók. És pedig ide átbozsájtandók azok is, melyek most az állam kezelése alatt vannak. De csak, mint mindig megjegyeztem s a mint elengedhetetlennek tartom, azon föltétel alatt, hogy ezek jövedelmei kizárólag a magyar római katolikus egyház egyházi és iskolai szükségleteinek fedezésére fordíttassanak. Ami természetesen nem zárja ki azt, hogy a lelkes hívők az egyház világi fejét mérsékeltlen és méltányosan segívezzék.

E föltételben mindenki, ki a katolikus egyház érdekeit valóban szívén viseli, megnyugodhatik. E föltétel nélkül ámitás lenne igérni azt, hogy az állam a kezén levő illető javakat kibocsássa.

Nagyságod levelében hangsúlyozva van a javak magánjogi birtokzime. Elfogadom e jogzimet, mert mint jurista és hisztorikus, e jogzimet kétségbevonni lehetetlen. Nemcsak nekem, de bárkinek is. Azonban mint politikus ennél tovább megyek, ennél többet akarok. A véleményekben meggyőződésésmelni azt, hogy a javak az egyházi és iskolai szükségletek kielégítésére nem fölöslegesek s e kérdések erőszakos megoldása mind az egyházra, mind az államra nézve nagy veszélylyel járna. A jogzím Francia- és Olaszországban nem mentette meg az egyházi javakat, ezen meggyőződés ott is megmenthette volna. Nálunk is bizonyosan ez fogja megmenteni.

Nagyságtok az egyház szabadságát úgy vélik teljesen megóvhatni, ha az önkormányzati megállapodások törvényhozásilag becikkelyeztetnek. Én sokkal szentebbnök tartom az egyház szabadságát, mintsem azt attól föltételezném, hogy törvényhozásilag becikkelyeztetik-e vagy nem? Az egyház szabadsága és önkormányzati joga az államtól is éppen olyan független, mint a lelkiismeret szabadsága. Hiszen ezen alapszik amaz is. És e szabadságnak nem is lehet más korlátja, mint az, hogy az egyházi intézmények külfatásukban összhangzatban legyenek az állam czéljaival s intézményeivel.

Ez az én álláspontom. S máig sem tudtam belátni, miért kívánják Nagyságtok az önkormány-

zati megállapodásokat törvényhozási tárggyá tenni? Miért akarunk mindenkit és minden időben arra fölszabadítani, hogy ezekhez szeszély szerint bármikor illetékesen hozzányulhasson?«

Stb. stb. Azt hisszük, hogy már ennyi is elég a végre, hogy tiszta fogalmunk legyen Eötvös Károly ur politikai vargabetűjéről.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 26.

Végtelenül lanya érdeklődés mellett kezdte meg ma a Ház a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalását. A Ház majdnem üres. A függetlenségi padokon alig ülnek 10-en. *Fejérváry* szinte unottan hallgatja a tárgyalás menetét.

A honvéd vezérkar elközösítése, a készülő nagy katonai reform nem okoz a honatyáknak sem izgalmat.

A tárgyalás minden izgalom nélkül kezdődik és valószínűleg minden izgalom nélkül fog elmúlni.

Dániel Gábor elnököl.

A Ház minden incidens nélkül tér át a napirendre:

a honvédelmi költségvetés

tárgyalására.

Szerb György előadó röviden ajánlja a költségvetést általánosságban való elfogadásra.

Komjáthy Béla következik ezután. Szerinte a honvédség szelleme semmiben sem különbözik már a közös hadsereg szellemétől. A különbség csak annyi, hogy mi a közös hadsereg költségeit a kvóta arányában, a honvédséget pedig egészen fizetjük. Részletesen bírálja ezután a honvédség szervezetét és különösen hibáztatja a legénység hiányos kiképzését.

Rontják a honvédséget a tömegesen áthelyezett tisztekkel, nyugdíjazták oly korán a honvéd főtiszteket, hogy ne emelkedhessenek a legfőbb tisztségekre. Neveket tudna szolgálni, melyek viselőivel szemben a nyugdíjazásnak oka tisztán ez volt. Bécs mindent elért, a mit akart. Az önálló magyar hadsereg nagy idejéért a nemzet minden áldozatra kész, azonban

szokásban. Igaz, hogy ma nem is kíván föltétlenül mindenkinek tartós jó egészséget, fizeszem azt az olyan, a ki valamely állás üresedésével előléptetésre vár.

Azelőtt szokás volt a zsebkendőre görcsöt kötni az ígéretre emlékeztetőül; ma ez nem szokás, de sok ember nem is bánja ma, ha nincs, a mi ígéretére emlékezteti.

Homer herczegnői vizet hordtak, királyfiai nyájakat őriztek de egymásközt házasodtak; a mostani herczegnök, királyfiak nem szoktak olyasmivel foglalkozni, — de nem is oly változások a házastárs megválasztásában.

Azelőtt szokásban volt az asztaláldás, ma nincs; szokásban volt hétköznap a munkában, vasárnap csendes áhitatba — és ünnepi szórakozásba elmerülni. Most nem szokás külömbiséget tenni hétköznap és vasárnapi ruha között, sőt neveléséges volna, ha az új ruha éppen vasárnapon kerülne bemutatába.

Azelőtt a gyermekeket szokás volt 8 órakor ágyba fektetni, ma a felnöttekkel éjszakáznak. Talán onnan is van aztán, hogy mig azelőtt a társaságban a felnöttek vitték a szót s a gyermekek hallgattak: Ma ugy szokás, hogy a társaságban a fiatalok viszik a szót. Nem esoda, ha egy öreg ember ilyen panaszban tört ki: »Rossz időben születtem. Mikor gyermek voltam, a gyermekeknek hallgatniok kellett, most, hogy öreg lettem, a gyermekek viszik a szót. Így én örökös hallgatásra vagyok kárhoztatva«. De egy tekintetben megnyugtató-

hatja a mostani szokás a panaszos öreget. Az ő gyermek korában ugyanis a 60—70 éves férfiak a háttérbe, karosszékeikbe vonultak már, a temetőben kijelölték sírhelyeiket és ma ez nem szokás. Ma ilyen életkorban új fészekrakásra gondolhatnak az öreg, de nem vén emberek.

Valaminthogy bizonyítékot számtalant találunk arra, hogy miként változik időről-időre a társadalmi szokás. És ha egy-egy régi vagy új szokás eredetét kutatjuk, sokszor nagyon is kicsinyes okokra bukkanunk. Sokszor okát sem tudjuk adni furcsa szokásainknak. Hasonlóan ahhoz az orosz katonához, a kit a czár egyszer egy pázsit közepén fegyveres őrálláson talált. Kérdi tőle a czár, miért áll ezen a helyen? A katoná nem tudott felelni, de még a fellebbvalói sem. Kiderült azután régi jegyzőkönyvekből, hogy valamikor egy czárné azon a helyen egy szép kis virágot talált s hogy senki le ne szakítsa, azért állított oda őrt. A virág régen elpusztult, a czárné rég porladozik, hanem a pázsitra a virág helyére még mindig kiküldték az őrséget. Éppen így van az ember sok társadalmi szokással, nem tudja okát, esze és meggyőződése ellenére gyakran olyan haszontalan dolgot művel. — csupa szokásból — mintha egy páratlan, békés pázsiton egy kis virágnak hült helyét őrszené. . . .

Mégis azok a kedves haszontalanságok, azok a meg nem okolható szokások teszik alapját az emberek társas érintkezésének, mely nagyon sok magasztos eszmének csiráit hordozza

magában. A ki részt akar venni abban a társas érintkezésben, az megtanulja a társas szokásokat, még pedig nem könyvből, mert azokra írott szabályok nincsenek, hanem bent a társaság élő szervezetében. A ki pedig nem akarja azokat megtanulni, az megrabolja magát a legnemesebb élvezetekről, melyek csak emberi társaságban teremnek.

Mert bármily ellentétesnek látszik, ugyanaz az emberi társaság, mely tagjai számára a legnemesebb élvezeteket tartogatja, ugyanaz az a hétfejű sárkány, mely könyörtelenül kizárja kincses házából azt, ki a társas szokásokkal ismeretlen. Jó példa erre a Gjeothe iskolamestere, a ki egyszer vágyat érzett, hogy megizelje a társas örömeket és bejusson az előkelő világba. Ott hagyta hát poros iskoláját és elindult a szomszéd fürdőbe.

Benyit a gyógyterembe, a hol már együtt volt az egész társaság. Hallotta már, hogy az előkelő világ mély meghajlással szokta egymást üdvözölni. Tehát az első idegen előtt, kit az ajtó közelében ért, hirtelen mélyen meghajlja magát; ezt azonban oly hevesen teszi, hogy a tulsó oldalon álló urat gyöngédtelesen megasztítja. Jóvá teendő hibáját, sebtiben a sértett ur felé hajlana, miközben a szomszédban valakinek a lábára hág. Onnan bocsánatkeréssel visszarebben oly szerencsétlenül, hogy egy hölgynek ölébe esik. Nagy zavarában felugrik onnan s hajlongva a hölgy előtt, a tuloldal mel be üt könyökével valakit. És így tovább-tovább, mig végre türelmét veszve egy

a költségvetést ebben a tekintetben nem fogadja el. (Helyeslés.)

Benyovszky Sándor gróf arra kéri a honvédelmi minisztert, hogy a honvédség részére magyar kisiparosoknál rendeljenek iparcikket.

Az elnök vitát bezárja.

Fejérváry miniszter válasza.

Fejérváry Géza báró miniszter azt feleli **Komjáthynak**, hogy a véderő és honvédség kérdését alaposan megvitatták 1889-ben és minden költségvetési vitában a nemzet nagy többsége még sem helyezkedett a függetlenségi párt álláspontjára.

Polczner Jenő: Erőszakos választással.

Fejérváry: Miféle nemzeti agitáció nyilvánult a honvédség felállításakor. Semmi egyéb, minthogy Ausztria-Magyarországnak nagy és hatalmas véderő álljon rendelkezésére. (Zaj.) Igen, Ausztriának és Magyarországnak is azért akartak honvédséget. A hazafias szellem megvan a honvédségben is, hadseregben is, de persze ellenzéki szellem nincs benne. Kéri **Komjáthyt**, tudassa vele, kik azok a tisztek, a kiket igazságtalanul nyugdíjaztak. Lehet, van köztük olyan, kik egészségeseknek látszanak, de még sem egészségesek. — Lehetnek erkölcsi hibák.

Felkiáltások: Magyar szellem.

Fejérváry: Nem fogunk a szellem dolgában soha egyetérteni. Biztosítja arról is **Komjáthyt**, hogy az önálló magyar hadsereg igenis óriási terhet róna a nemzetre.

Felkiáltás: Majd előkerítjük.

Fejérváry b.: A 36 napos gyakorlat arra való, hogy a honvédség el ne felejtse azt, a mit tanult. **Benyovszky** azt feleli, hogy mikor ő államtitkár lett, semmiféle cikket nem lehetett magyar iparosoktól kapni a honvédség számára, míg most a puskától kezdve a bakancsszegig mindent magyar iparosoknál készíttetnek. Csak hogy a mennyiség okából nem lehet mindent a kisiparosoknál készíttetni. Most 3000 magyarországi és 200 horvátországi kisiparosnak jutnak megrendelés. Kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés.) A többség általánosságban elfogadja a költségvetést.

A honvéd vezérkar.

A részletekről **Pichler** Győző, tekintettel arra, hogy a honvéd vezérkari tiszteket a közös vezérkarba osztották, mi az oka annak, hogy a honvéd törzstiszti tanfolyamba berendelt 24 tiszt közül 22 olyan, a kit a közös hadseregből helyeztek át s összesen csak 2 olyan tiszt van, a ki a Ludovikában kezdte meg pályáját.

Fejérváry br. arra figyelmezteti a Házát, **Pichler** nincs tisztában a törzstiszti és vezérkari tisztek kiosztásával. A törzstiszti tanfolyamra a esapatoktól berendelik a régibb századosokat, hogy ott elméleti ismereteket sajátítsanak el. A törzstiszti tanfolyam hallgatói nem aspirálnak a vezérkarba. Az áthelyezett tisztek szelleme nem lehet rossz hatással a honvédségre nézve, de a számuk sem nagy. 1896-ban áthelyeztek 24-et, ez 1·8%. 1897—98-ban 63-at, ez 2·7%. 1898—99-ben 68-at, ez 2·5%.

Polczner Jenő: Három év alatt hány százalék ez? Egyet sem kellene áthozni.

Fejérváry: Három év alatt ez hát 6 százalék. Ez a százalék megrontja a honvédség szellemét?

Ezután újabb felszólalás nem is volt s az elnök jelentette, hogy a Ház a honvédelmi költségvetés részleteit is elfogadta.

Holnap a pénzügyminiszterium költségvetését tárgyalják.

Ezzel az ülés véget ért.

Apponyi a magyar sajtóhoz

A világbéke nemzetközi sajtószövetsége.

— Saj. tud. távirata. —

Budapest, márcz. 26.

Apponyi Albert gróf az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának elnöke ma délutánra egy nagy eszmét terjesztett elő az **Otthon** körben a magyar sajtó képviselőinek.

Nem kevesebbről van szó ugyanis ez eszmében, mint a hágai békekonferencia pontozatainak realizálásáról. A konferencia eszméit át kell vinni Apponyi gróf előadása szerint a közvéleménybe, eme feladatra pedig csak a sajtó képes. Eddig ezt az eszmét, saj-

nos, a világsajtó nem szolgálta. A francia lapok például egész a kardélig menő ellenségeskedést szítanak Anglia ellen, Németország ellen stb. Sok esetben maga a sajtó által támasztott vihar volt oka a viszály kitörésének. Hiszen éppen egy német diplomatától maradt fön a következő jellemző mondás: A háboru egy nagy szörnyeteg, melyet addig etetnek, itatnak tintával, nyomdafestékekkel és újságpaprossal, míg egyszer csak megvész és ember vért kíván.

Apponyi Albert gróf eszméje tehát, melyet a hirlapírók előtt előterjesztett, az, hogy a világsajtó »a béke és a nemzetközi biráskodás sajtószövetsége« czímen szervezkedjék, melynek azután czélja legyen az, a mi az interparlamentáris konferenciának.

A nemes gróf eme eszmét a következőképen vázolta ma d. u. 4 órakor az **Otthon** körben:

Apponyi Albert gróf: A hágai konferenciának megállapodásai a béke mozgalomra nézve egészen új irányt teremtettek, amennyiben az interparlamentáris szövetségnek legkonkrétebb törekvését, tudniillik a nemzetközi biráskodásnak létesítését szankcionálta. A krisztinai nagygyűlés a hágai konferencia határozatairól csak az utolsó napon értesült és így az idén Párisban megtartandó nagygyűlésnek hagyták azt a feladatot, hogy a hágai konferencia megállapodásából kiindulva, újabb akció tervet készítsen el. Jelesül: hogy a hágai egyezmény tanulmány tárgyává tegye azon szempontból, minő módosítások és kiegészítések volna kívánatosak.

Mi, a magyar csoportja az interparlamentáris szövetségnek, ezen kérdéssel foglalkoztunk és egy albizottság küldetett ki e célból és azon eredményre jutott, hogy nem a gyakorlat a legfontosabb, nem ideákat kell teremteni, új terveket, új paragrafusokat csinálni a hágai megállapodáshoz, hanem hogy olyan erőt teremtsünk, a mely a hatalmakat arra bírja, hogy evvel a nagyon szépen és nagyon helyesen kigondolt békegépezettel,

vendég, galléron ragadja s kidobja a gyógyterem ajtaján.

Ime már az üdvözlésnél is milyen szerencsétlenül járhat az, ki a társadalmi szokásokban járatlan. Kidobhatják az emberi társaságból, ha nem is testileg, mint ama iskolamestert, hát erkölcsileg, amennyiben kimondják rá, hogy nem társaságra való ember.

Pedig mily sokfélék a szokások magára a köszönésre nézve is. Másképp köszönünk mi, másképp egy másik ország vagy világrész lakója és nemcsak nyelvre nézve, hanem tagléjtés tekintetében is, melylyel a köszönést kísérik szoktuk. Nálunk a nő kezdi a köszönést, az angoloknál a férfi. A nő biccentet fejével vagy meghajtja magát, a férfi kalapot emel. Itt is kitűnik, hogy a nő takarékosabb, viszont a férfi már köszönésével is több érdemet szerez a »hazai kalapos ipar« pártolása czimén. Nincs is nálunk olyan felirat, mint néhol Németország sétahelyein, mely így szól: »Itt nem szokás köszönni.« De hiába, a német kényelmes és úgy látszik jobban is félti a kalapját.

Hátha még neki olyan köszönést kellene fogadnia, mint a hottentóknál szokás, a kik köszönéskor heves ölekezést visznek véghez, úgy hogy ha az üdvözölt ruhát visel, azon a hottentotta zsirral bekent teste látható és elenyészethető nyomokat hagy hátra. Vagy ha úgy kellene köszönnie, mint ama négernek, ki háromszor földhöz vágja magát, míg az üdvözölés formáit befejezi.

Már nálunk Európában finomabbak a tag-

lejtések, melyekkel a köszönést kísérik. Itt is nagy különbség van ugyan a köszönésben nemzetiség és éghajlat szerint. Az északi ember rövidebben, komolyabban köszön, a déli vidámabban, az észak-európai csak »reggelt« köszön, mi »jó reggelt«, az olasz »szép, jó reggelt«.

Európában szokás a köszönéskor a kézfogás, kézcsók, csók. Az amerikai is kezét fog, de már a kézcsókért határozottan megveti a csuszó-mászó európaiat. Mit szólna akkor, ha tudná, mily sok árnyalata van nálunk a kézfogásnak, kézcsóknak?!

Mit szólna hozzá a yankee, — ki az üdvözlésnél egyszerűen megrázza embertársa kezét, — ha meglátná azt a kifizamított karral való kézfogást, mely most nálunk az »előkelő világban« honos? Jóízűen megmosolyogná s nem sejtene, hogy a ki közülünk a régi természetes módon nyújt kezét, arról tudva van mindjárt, hogy nem »társaságbeli«.

Bizony a yankee nehezen tudná erre a kifizamított karu kéznyújtásra alkalmazni az általános felfogást, hogy »a köszönés az egyén műveltségi fokának ismertető jele«. De ha tovább élne köztünk, talán megtanulná még azt is, hogy itt nem szokás mindenkinek »egyenlő kalappal« köszönni.

A drótostót apa felviszi a Tatra tetejére, odamutat Magyarországra, aztán gyöngéden meglöki magzatját s minden hosszabb utmutatás nélkül elengedi a világba. Hanem az »előkelő világbeli« apa sokféle utbaigazítással engedheti csak fiát a nagy világba. A modern köszönési

formákra nézve például ezen tanácsokkal szolgálhat fiának:

»9—10-ik rangosztálybelinek elég ha 25 foku szög alatt emelsz kalapot; 7-ik rangosztálybeitt derékszög alatt köszöntsd; a 6-ik rangosztályu előtt tompaszöggel vedd le a czilindered, 1—2 rangosztályu előtt félkört irsz le a czilinderrel, 3-ik osztályu előtt akár a földre vetheted magad, mert nem lehet tudni, hogy mire jó.«

Igaz, hogy hazai törvényeink nem ismernek el rangosztályokat, de annál inkább hazai szokásaink; végre is a fizetési osztályok rangfokozatokat képviselnek, mert ma ugy szokás mondani, hogy a »pénz beszél«, ma már nem az ősi magyar szokás járja, hogy születése szerint osztályozzák az embert, hanem a pénze szerint. Talán már jó Franciaországban is kiköztent a szokásból lelki tehetség, elméssége szerint értékelni az embert, az még éppen üdvözlési szokás, hogy egyéni értéke, személyes bátorsága s munkája szerint osztályozzák.

Azért ama gondos apának előbb említett tanácsait ugyancsak helyeselni fogja mindenki, a ki a társaságban egy kis tanulmányt csinált. Például érdekes tanulmányt végezhet az elhelyezkedés, megszólítás és czimezgetés ügyében. Számptalan rémes kimenetelű kanapépört jegyzett már fel Klio ebben az ügyben és jaj annak, a ki az erre vonatkozó társadalmi szokásokat nem ismeri. Sőt még a góthai almanachot, meg a telekkönyvi adatokat is ponto-

melyet a hágai egyezmény létesített, éljenek is.

Mi az erőt a közvéleményben kerestük, anélkül, hogy megtaláltuk volna. Mert ha egyéb nem, a legújabb események az idén, a mi Angliában történik, bebizonyítja, hogy nem igaz az a feltevés, mintha a háborút egyedül a vezető férfiak, fejedelmek létesítenék, mert a vérengzési ösztön még mindig igen nagy mértékben van a népekben.

Sőt a nagy közönség, a felvilágosult osztályok is hajlandók a mozgalmat utópiának tekinteni.

Az elérendő cél ezt az erőt, a mely szükséges, hogy a hágai megállapodások tényleg életbe lépjenek, illetőleg az államok által igénybe vétessék, a közvéleményben megtalálni véli. Ehez első sorban a sajtó közreműködése szükséges, melynek legnagyobb része a békemozgalomtól teljesen távol állt s a hágai konferenciának megállapodásait is hibásan interpretálta.

Ebből a célból tervezzük a sajtónak egy olyan nemzetközi organizmusát, mint milyen az interparlamentáris konferencia nemzeti csoportokban, nemzetközi szövetségben.

Az emelvényen az írói világ több jelesse foglalt helyet a fölolvató körül, köztük *Jókai Mór* is.

Szigligeti emléke.

— A »Szigligeti Társaság« ünnepe. —

Nagyvárad, márcz. 25.

Konstatáljuk, hogy egy kitűnő műsor esetén semmiféle fergeteg sem tartja otthon a közönséget és így telt meg szorongásig a mai emlékünnepeken a jogakadémia díszterme.

A diszes, előkelő közönség a legnagyobb figyelemre méltatta a fölolvatókat, a mi nem csak udvariasság volt tőle, hanem lebilincselte figyelmét és érdeklődését a fölolvatók iránt.

san kell ismernie annak, a ki társaságban mozog, nehogy a kanapéra kerüljön egy nagyságos asszony, mikor a társaságban méltóságos asszony is van. (A tekinteteket nem is emlitem, mert ma mind nagyságos asszonyok vagyunk, azok is, akiknek nagyanyái talán sokkal fényesebb körülmények között tekintetes asszonyok voltak. A téns- és nemzetes asszonyokat természetesen nem is említhetem, mert azok nem jönnek be a vendégszobába, csak a mosókonyhába. A »nagyságos asszony« cím pedig végkép letűnt. Az utolsó nagyságos boldog emlékü nagyitiszteletű Nagy István uram gazdasszonya volt.)

Különben nem jól használtam az imént a vendég szoba kifejezést, mert ma ezt nem szokták használni. Ma mindenki, a kinek legalább két szobája van, — salont tart. S az ilyen azt is tudja, hogy a beszédbe minél több idegen szót szokás keverni, mert a tiszta magyarságon megérzenék, hogy a beszélő nem az előkelő világhoz tartozik. Hogy mit beszél, abban a tekintetben a szokás nem szigorú, csak a »hogyan«-ra nézve vannak előírásai.

Általában a külső ember szerint szokás a társaságban eligazodni, azért a »társaságbeli« ember sok gondot fordít külső megjelenésére. E tekintetben jó segítségére vannak a szokásnak gyermekei: a közvélemény, az előítélet, az illem, ruházatkodás tekintetében pedig a szokás makranczos gyermeke: a divat. E makacs gyermek a divat minduntalan beleszól az anyaszokás hatáskörébe, mert a szokás az állhatatosság híve, a divat pedig szerle csapong és nagyon sokszor lefejezi a saját anyját.

(Vége köv.)

Természetesen a főszerep a fölolváson a finom gunynak jutott, mert hisz egy irodalmi társaságnak föladata a kritika gyakorlása. Meg is villogtatták tehát a kritika éles pallosát egyszer *Rádl Ödön* azt a bizonyos pallost, amely irodalmi fattyuhajtásoknak van szánva és öv. *Személyi Kálmán* pedig azt a pallost, a mellyel már annyiszor lecsapkodta a társadalmi félszégesség buján növő hajtásait. Sanda mérsáros módjára egyik sem hadakozott! *Rádl Ödön* a moderneskedést gunyolta ki és szembe állította Szigligeti egyszerű nemzeti irányával. Öv. *Személyi Kálmán*nak jóval nehezebb dolga volt. Hajh! mert társadalmi félszégesség nagyon, de nagyon sok van, irodalmi félszégesség meg alig egy-kettő. De még más baj is volt ott. A mikor ugyanis *Rádl Ödön* az irodalmi félszégességekről beszélt, — beszélhetett bátran, mert alig egy-kettő haragudhatott meg érte. Meg nem is haragudott. Öv. *Személyi Kálmán* meg a jó ég tudja hány titkos ellenséget szerzett magának ez egyetlen fölolvásával. Hiszen minden szava sebzett — még pedig a teremben levők között, azok között, a kik olyan visszafojtott lélekzettel hallgatták minden szavát s minden percében, a mikor egy-egy lap lerepült a finom női ujjak közül, elmondhatták maguk között:

— No, most már ránk kerül a sor!

Mások meg félhangosan mondogatták egy-egy csipős megjegyzésre:

— Talált!

Csakugyan megkapta ott mindenki a magáét, illedelmes, szép szavakba burkoltan és némi káröröm is fogta el némely embert, a mikor látta, hogy mindenki kikapott. Lapunk tárczarovatában közöljük ezt a remek kis értekezést, hogy hadd kapjon ki az is, a ki ott nem volt a fölolváson.

Rádl Ödön a moderneskedőkről.

Rádl Ödön következő beszéde pedig szóljon az irodalmi moderneskedőknek:

En nem akarok a laudator temporis acti hibájába esni! — elismerem az uttörők fogyatékoságait, gyöngéit, miken már régen keresztül gázolt a modern haladás: korlátolt látókörüket, chablonos formáikat, lelemény-hiányukat, naiv izlésüket stb. stb. mikben a mai kor messze tulszárnyalta őket; de viszont az osztó igazság parancsolja elismernem olyan előnyeiket, miket fájdalommal nélkülözünk a modern költészet és szépirodalom iskolájában; a melyek nélkül pedig nincs igaz, mélyreható költészet és művészet s a melyeket mint az uttörők működésének tanuságát, követendő és soha nem mellőzhető példáját, nem lehet eléggé gyakran a modern urak becses figyelmébe ajánlani.

Ezek az előnyök: a célzatos, a lelkiismeretes, alapos munkálkodás; az erős nemzeti érzés! Az őszinte, igaz, az egész életre kibató lelkesedés irodalmi és művészeti eszményeik iránt; gondos mélyreható, esztétikai tanulmány és képzettség és a romantikus életnézet s ennek megfelelő költői és művészeti utirány.

Nem akarok az előnyök részletes fejtegetésből és annak taglalásába bocsátkozni, hogy költői és művészeti produktum ezek nélkül egységes, teljes és értékes nem lehet, mert ez a fejtegetés egy egész tanulmányt igényelne.

Csak rántalok a tényre, hogy ezek az előnyök az újabb magyar költészet, elbeszélő és színműirodalom megteremtőinél, Kisfaludy Károlynál, Vörösmartyknál és Szigligetinél, e dicső triasznál a legfelsőbb mértékben megvannak.

Igy p. o. *Szigligeti* fellépése és működése célzatos volt: magyar színműirodalmat akart teremteni s azt annak minden formájában és változatában megteremtette százát meghaladó színdarabjaival.

Őszinte lelkesedésének célja és eszménye iránt, példája az egész élet.

Elhagyja a szülei házat, a kényelmes existenciát, az előkelő családot, hogy színész lehessen; színészsze lesz, hogy gyakorlatilag

megtanulja a színszeretőséget: mikor ezt megtanulta, színdarabokat ír, aztán tanít, aztán igazgatja első műintézetünket és végül alapos elméleti és gyakorlati ismereteit, szépirodalmi tanulmányainak eredményét, a Dráma válfajai című művében teszi közzé.

Ime egy egész élet, annak minden tehetsége, ereje, tudása és egész határtalan lelkesedése egyetlen célzatos, ápolott eszmény megvalósításának szolgálatában.

Magyarságáról már a múlt évben megemlékeztem e helyről.

Romantikája teljesen elűt a korabeli német szentimentális, vagy francia szertelen sorvasztó iránytól, — és inkább tiszta, erkölcsös, hazafias irányzatban és a múlt és jelen eseményeinek, az életnek, embernek, a természetnek ideális koncepciójában nyilvánul.

Hát ezek az előnyök, ezek a tanuságok lépnek elénk, mélyen tisztelt közönség, a multak homályából és a jó öreg bácsik egy-egy ilyen emlékünnepeken; — hogy ezek mellett tagadhatlan fogyatékoságaik sem gunyt, sem kicsinylést nem érdemelnek ettől a kortól, mely legföllebb tágabb látókör, lelemény és formaérzék tekintetében haladja meg őket, *míg minden más egyébben mögöttük marad — az kétségtelen!*

Tehát nem: le a bácsikkal! . . . mélyen tisztelt modern urak; — hanem kövessék őket azon előnyökben és tanuságokban, miket művök nekünk nyujt; pótolják fogyatékoságaikat, miket a kor meghaladt, józan művészi izléssel, a haladó kor szélesebb látókörével, — mert csak így lesz lehetséges örökbecsű alkotni; enélkül az önök indokolatlan kicsinylésére, souverain lenézésére, gáncoskodásukra és kritikájukra csak, egy már szintén öreg bácsi, a Goethe szavaival felelek:

Gar nichts Neues sagt Ihr mir!
Unvollkommen war ich ohne zweifel —
Was Ihr an mir tadelt, dumme Teufel.
Das weiss besser als Ihr!

* * *

Marton Manó a Szigligeti-Társaság új tagja csinos verseket olvasott föl, melynek tárgyát a magyar népeletről vette.

A fölolvatók közül közöljük a következő kis hangulatos népdalt, mely megzenésítve mindenütt el van terjedve.

Salamon nótája.

Salamon hej, itt hagyom az ingem
Elfogy már az utolsó fityingem . . .
Addig iszom keserű borodból,
Mig az a lány hozzám visszafordul.

Hervadt bimbó van a kalapomba!
Neki volt a szöghajába fonva.
Árva legény nem való hozzája . . .
Hej Salamon, tölts a csutorába!

Az este még csókomat is türte,
Ma meg már a kendőm visszaküdté
Talált nálam gazdagabbra, jobbra
Salamon hej, hiba van a borba . . .

Kicsordul az ember könnye tőle,
Eszébe jut csalfa szeretője . . .
Adj azért még a Jézus is áldjon,
Bubánatom teneked testálom.

Dr. *Adorján Emil* »Egyoldalú szerelmeim«
cizimen kacagató humoreszket olvasott föl,
melyet még hatásosabbá tett a szakavatott föl-
olvasás.

Az ünnepély déli 1 óra körül ért véget.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Apr. 1. A kaszinó közgyűlése.
Apr. 10. A Sebes Körös-társulat vál. és rendes évi közgyűlése.

UJDONSAGOK.

Dr. Laurán Ágoston pápai praelátus.

Öszentsége XIII. Leó pápa, dr. Laurán Ágoston gör. szertartású katolikus székesegyházi kanonokot és püspöki helynököt kinevezte házi praelátusává. A kiváló kitüntetés méltó jutalma egyrészt annak a rendkívül buzgó és bámulatos szorgalommal kifejtett munkásságnak, melyet évek hosszú sora óta az egyházmegye érdekében kifejtett és kifejt, másrészt méltó elismerés ama lelkes buzgalomért, melylyel a kitüntetett, a katolikus egyház elidegeníthetlen jogait nagy tudással és erős logikával védelmezi. Éppen azért a kitüntetés nem csak a nagyváradi gör. kath. egyházmegyében kelt őszinte örömet, hanem az egész magyar katolikus világban is, melynek még azon köreiből is általános az őszinte elismerés és méltánylás dr. Laurán iránt, melyektől a tudós író véleménykülönbség választja el. A kitüntetett praelátus első gratulánsai között felemlítjük dr. Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök őminenciáját, ki táviratilag üdvözölte őt, valamint Pável Mihály gör. szert. kath. püspököt, ki Akna-Szlatináról táviratilag gratulált.

Az új pápai praelátus életrajzi adatait a következőkben adjuk: Született Szatmármegyében Pete községben 1844-ben. Bölcséleti és teológiai doktori oklevelet Rómában nyert és 1867-ben szenteltetett pappá. Először az egyházmegyei hivatalban működött mint iktató, majd szentszéki jegyző és püspöki titkár lett. Innen a kör. kath. szemináriumhoz tétetett át mint praefektus és képezdei tanár. 1879-től mind a két intézetnek igazgatója és kanonok lett, 1889-ben kalocsai címzetes apáttá és 1895-ben általános püspöki helynökévé nevezte ki. Irodalmi munkásságát a *Magyar Állam*-ban fejtett ki, hol cikkeivel nagy felhívást keltett. Önálló művei között említendők: *A szent Unió, Az egyház és az Állam, Egyházipolitikai helyzetünk, Mivé lett a kath. Magyarország? Egyház politikánk.* Latin Fapp Szilágyi keleti egyházjogát, román nyelven egy neveléstani és hittant adott könyvet. Munkáit nemcsak az ismeretek roppant tömege és jól rendezettsége jellemzi, hanem rendkívül erős logika is, melylyel mindenekelőtt világosságra és szabatoságra törekszik. Vitázó cikkeiben oly élelmezéssel distingvál, hogy ellenségeit összemorzsolja. Tagja a Szent István Társulat tudományos és irodalmi osztályának és az Országos Pázmány-Egyesületnek. Kitüntetései az egyletekre is fényt hoz, valamint egyházmegyéjében úgy azonkívül is örömet okozva a katolikus írók félreismert, de bátran küzdő táborában.

* Személyi hír. Nagy Ferencz törvényszéki elnök, ki néhány napig Pesten volt, vasárnap hazaérkezett.

* XIII. Leó családja. A pápa családjáról igen keveset tud a nagyközönség és épp ezért nem érdektelen dolog megtudni, hogy kik a Pecci-család tagjai. A család jelenlegi feje Pecci Lajos pápai gróf, a pápa titkos kamarása. Lajos gróf jelenleg 48 éves és apja, Giovanni Battista Pecci a pápa testvére 1881-ben halt meg, míg anyja, született Angela di Salina, a múlt év októberében halt meg Carpinetóban, a Pecci-család törzsfőszékében.

Lajos gróf nős ember, feleségét Maria Victoria Zaccheonak hívták. Egyetlen gyermekük van, a ki a pápa keresztfia. Lajos grófnak két fi- és két nőtestvére van. Az egyik fiúveére Camillo 45 éves és felesége donna Silvia Buena y Garzon kubai lány. Egy 15 éves leánygyermekük van, Anna. A második fiúveére Riccardo egy dögsgazdag rietii patriczius leányt, Maria Vincenti d'Aserca-t vette nőül és egy 13 éves leánygyermekük van, Pecci Gabriella.

A nőtestvérek, vagyis a pápa unokahugainak egyike, Anna, Calane márki rietii földbirtokos felesége, míg a másikat Micce Moroni gróf vette nőül. Moroni grófnak egy gyermeke van: Federico.

* Steinberger kanonok bucsuzása Szatmárról. Szatmári tudósítónk a közvetlen benyomás melegségével írja le nekünk dr. Steinberger Ferencz kanonok bucsuzását régi működési terétől, Szatmár közönségétől.

Sok bankett, ünnepély zajlott már le városunkban, melynek mindenikén Steinbergert ünnepelték, kit a nagyhirű Szent László püspöki megye mond ezután magáénak. Fényesen sikerült ünnepélyek voltak ezek, a kitüntetés öröme tartva, de számba sem jöhet egy sem a mellett az igazi meleg érzés mellett, mely a szombati bucsuzásnál nyilvánult.

Az egész perront elfoglalták az iskola növendékei, kik iskola-zászlóikkal vonultak ki, de csakhamar tömegbe lettek zsufolva a városi intelligencia által, kik közül egy sem maradt el a bucsuzásról.

A ki ismeri hatalmas perronunkat, fogalmat alkothat az embertömegről, mely ott szorongott, ha megjegyzem, hogy a rendes utasoknak külön kijárót kellett nyitni, mert ember több meg nem állhatott a perronon.

Mikor Steinberger megjelent, egyszerre kitért az éljen, mindenki kezet akart fogni vele bucsuzásul s valósággal kimerült az ünnepeit, mire vonatra ülhetett.

De még ekkor is folyt a tüntetés. Áldó szavakat kiáltottak utána s nem egy tisztelője, barátja, volt növendéke szemében csillogott az igaz szeretet könyve.

Mikor berobogott a szigeti vonat, csodálkozva kérdezték az érkező utasok, hogy mi készül itt.

Városunk egyik tisztelt nagy tevékenységű tagja adta meg a kérdésre a választ, mikor a vonat kirobogása után szinte önkéntelenül tört ki belőle a szó:

— A váradi megye olyan két embert vett el tőlünk, kik közül Isten áldása, ha csak egyik is jut egy megyének.

E tudósításhoz csak annyit fűzünk, hogy találja meg a nagyérdemű főpap itt is azt a szeretetet, mely Szatmáron övezte őt és épp ez a bucsuzás a biztosíték reá, hogy itt is megtalálja.

* Egyházi ének. A nagyváradi-olaszi-i szt. Vincze intézet gyönyörűen feldiszített kápolnájában Gyümölcsolló Boldogasszony napján, mely az irgalmas nővérek fogadalom ujtás napja, reggel 7-órakor Fetser Antal oldalkanonok ünnepélyes nagy misét mondott, mely alatt az intézet énekkara a következő egyházi éneket adta elő:

Skop Ferencz: Missa in D.
Dr. Szemethy: Felix namque es (Graduále)
Stein Bruno: Ave Maria (Offertorium.)
Dr. Szemethy: Tantum ergo és Genitori.

Az újvárosi Immaculata intézetben szintén igen szép egyházi darabokat adott elő mise alatt az intézeti énekkar. Egy nagyobb miséből öt részletet, offertoriumra betétet Dr.

Szemethy Gézától, áldozásra Veni Domine Jesu, áldozás után Pie pelieane cz. énekeket.

Az előadott énekek mind polyphonikus stílusban vannak írva s az igazi egyházas stílus zeue térfoglalását jelentik.

Ugyanazon ünnepen d. u. fél 12 órakor a v.olaszi-i plebánia templomban a rom. kath. tanítóképző intézet növendékei adtak elő szigoruan egyházas szellemben tartott ellenpontozatos énekszámokat Moyzes Miklós székesegyházi orgonista vezetése alatt.

Vétenénk a méltányosság ellen, ha ki nem emelnék e fiatal zeneszerző dicséretes törekvését, ki a darabok kiválasztásában csak önmagához volt következetes, lévén ő az ellenpontozatos egyházi zenének sok reményre jogosító művelője.

* Egy irgalmas néni halála. Ártatlan ifjú lélek adta vissza lelkét Teremtőjének tegnap délután 6 órakor a helybeli Szent Vincze intézetben. Mindössze tizenkilenc évet ért s csak a múlt évben képesítette magát tanítónői pályára. Több hónapja rágódott már élete fáján a gyilkos kór, a tüdővész s még tegnap is fenn volt, misét hallgatott. Délután hirtelen rosszul lett, fölvette a betegek szentségét s alig végezte el az ájtatosságot, minden küzdelem nélkül elhunyt a kis Baptista nővér, kit a megboldogult Nogáll püspök nagyon kedvelt s amint látszik, magához vett. Közvetlenül halála előtt megújította fogadalomát a szent áldozás előtt, társnői és néhány újvárosi irgalmas nővér jelenlétében, letéve azt Soror Ladisla az újvárosi irgalmas nővérek főnöknője kezeibe. Szébb halált keresztény ember nem kívánhat magának. Have pia anima!

* Ő Felsége adományja. Ő Felsége a zolyom-radványi róm. katolikus hitközségnek temploma helyreállítására kétszáz koronát adományozott.

* Villamosvasut az Ősi állomáshoz. Az építendő nagyváradi villamos vasut egyik vonala tudvalevőleg a Szent-László-térről Nagy-Teleki-utcán vonul végig az új honvéd huszárlaktanya területének külső határáig. A nagyváradi közuti gőzmozdonyu vasut társaság, mint a villamos vasut vállalkozója, már korábban folyamodott a kereskedelmi miniszterhez, hogy ezen vonalat az Ősi major irányában az Ősi vasuti állomásig esetleg meghosszabbíthassa. Erre a miniszter egy évi időtartamra az előmunkálati engedélyt megadta. Az egy év lejárván, a miniszter a következő leirattal az előmunkálati engedélyt meghosszabbította:

Biharvármegye közönségének.

A nagyváradi gőzmozdonyu közuti vas-pálya társaság vasutjának nagyteleki-utcai tervezet vonalából kiágazólag a felső Ősi major irányában a m. kir. államvasutak Ősi állomásáig vezetendő szabványos nyomtávú villamos vasut vonalra hivatali elődóm 1897. évi december hó 31-én 71475. sz. a. kelt rendeletével kiadott előmunkálati engedély érvényét jelen rendeletem keltétől számítandó egy év tartamra meghosszabbítottam.

Miről a közönséget a fent idézett rendelet kapcsán tudomás és további megfelelő intézkedés végett ezennel értesitem.

Budapest, 1900. márczius hó 12-én.

Hogedüs s. k.

* Szépitészeti egylet Nagyszalontán. A Szalontai Lapokban hangulatos felhívást olvassunk Nagyszalonta hazafias és minden szépért lelkesülő közönségéhez azon czélból, hogy Nagy-

Szalontán alakuljon egy szépművészeti egyesület. A cikk hivatkozik arra, hogy a nagyváradi szépművészeti egyesület milyen eredményeket vitt ki. Helyes! Szép példa, gyönyörű példa, érdemes követni az alakulandó nagyszalontai szépművészeti egyesületnek. Mi pedig képzelt kupánkat tele szintén csak képzelt gyöngyöző tokaji borral töltsük az új szépművészeti egyesület egészségére, felvirágzására és kívánjuk, hogy kövesse nagyváradi társának szép múltja.

* **Esküvő.** *Ratkovszky* Gyula budapesti mérnök tegnap délelőtt 1/2 10 órakor tartotta esküvőjét *Bige* Jolánkával, *Bige* Gyula nagyváradi kir. táblabíró szép és nagyműveltségű leányával. Az esküvő a körösparti ref. templomban volt, hol *Csák* Máté szép beszédet intézett az ifjú párhoz. Az esküvőn *Bige* Gyuláné, *Csapó* Sándor és *Ratkovszky* Ferenczné a vőlegény édes anyja *Bige* Gyula karján jelentek meg. Esküvő után az új pár Budapestre utazott.

* **Az első tavaszi záporosó.** Tegnap délután korom fekete fellegek toltak össze Nagyvárad fölött és nagy dörgések között megeredt kövér meleg csöppekben a jótékony tavaszi zápor. A dörgésnek is, meg az eső tavaszi zápornak is megörült mindenki és most se Herschel, se a százesztendősvő jövendő mondó nem szűkségeltetett ahhoz, hogy a tavasz beálltát érezzük, mert ime beköszöntött azokban a meleg cseppekben, melyek hivatva vannak életre kelteni az alvó növényzetet.

* **Özv. Hlatky Károlyné temetése.** Impozánsan megnyilatkozó részvét mellett helyezték örök nyugalomra vasárnap d. u. özv. Hlatky Károlyné holttestét, *Hlatky* Endre ügyvéd lakásáról. Az udvart s a gyászház előtti utca részt egészen megtöltötte a közönség, a kik közt ott láttuk a nem családtagokon kívül a következőket:

Andrássy János, Fetsner Antal, Laurán Agoston, Ritoók Zsigmond, Medvigy Mihály, Tassy Pál, Urbán Adolf, dr. Sipos Árpád, dr. Molnár Imre, Markovits Antal, Palotay László, Hegyesi Márton, dr. Miskolczy Ferencz, Cziffra Gerő, dr. Fráter Imre, Meskó Boldizsár, Frankó Endre, Dus László, Olasz József, Tichy Gyula, Stark Gyula, dr. Buna János, Jankó József, Ficzek Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Sal Ferencz, Böszörményi Géza, Nadányi Jenő, dr. Imrik Péter, Imrik Gusztáv, Halász Gyula, Zigre Miklós, Csordasics Ferencz, Tóth Imre, dr. Wallner Ödön, Csapó Dezső, Winkler Lajos, Kovácsy Kálmán, dr. Stocker József, Pallay Lajvs, Váradi Mór, Mihály Adolf, dr. Konrád Márk, Gram Szilveszter, Reismann Mór, Lévy Zsigmond, Szokoly Tamás, Belezny Antal, Bereczky Géza, Fássy Lajos, Ember Géza, Nagy Zoltán, Kurovsky Ferencz, Fráter Kálmán, Govrik Kálmán, Pallay Jenő, Nogáll László, Petry Gyula, Rádl Ödön, Kaczián Károly, Kelepecz Dezső, dr. Szolcsányi Hugó, Sztarill Ferencz, Miskolczy Barnabás, Pékánovics Imre, Mayr Sándor, dr. Grósz Albert, Földessy Károly, Tolnay Miklós, dr. Ehrlich Ignác, Korbuly Lajos, Molnár Géza, Hraniczky Károly, dr. Mártonffy Bogdán, dr. Bulyovszky József, Mezey Mihály, Bige Gyula, Nagy honvédezered, Andrassy kanonok, Bozóky Béla, Lakatos Antal, Moess Károly, Rimanóczy Kálmán.

A koszorús kocsit a következő szebbnél szebb koszorúk borították:

Szeretett kedves mamának — *Amália* és *Berti*.

Szeretett nagyanyánknak — *Margit*, *Duczi* és *Bandi*.

Felejtethetlen jó anyjúnknak — *Endre*, *Gyula*, *Béla*, *Zoltán*, *Ilonka*.

Felejtethetlen jó nagyanyánknak — *Bócs* *Géza* és *családja*.

Utolsó üdvözlés a jó néniék — *Bott Antal* és *családja*.

Hlatky néniék szeretete jeléül — *Pallay család*.

Öszinte részvéttel — *Bulyovszky család*.

Tiszteletük jeléül — *Huzella Gyula* és *neje*.

Tisztelete jeléül — *Schweiger Ede* és *családja*.

Tisztelete és hálája jeléül — *özv. Török Károlyné*.

Szeretett házi asszonyának — *Voncz Zsigmond* és *családja*.

Szeretete jeléül — *özv. Strávích Jánosné*.

A temetési szertartást *Széchenyi* Jenő kanonok végezte nagy segédlettel s a koporsót nagy számu rokonság állotta körül a *Hlatky*, *Örley*, *Schweiger*, *Boócz* családtagok tagjai. A holttestet a város összes katolikus templomok harangjainak zugása közt helyezték örök nyugalomra a v.-olaszi-i nagy temetőben. Az engesztelő gyászisteni tisztelet a halott lelkiüdvéért tegnap d. e. tartatott meg a v.-olaszi plébánia templomban a családtagok jelenlétében.

A díszes temetést *Germán* Károly »Kezgyelet« temetkezési intézete rendezte.

* **Kitüntetett kántor-tanító.** Szép kitüntetés érte *Krém* Ádám nagykeréki római katolikus kántor-tanítót. Ő Felsége ugyanis a népoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül a koronás ezüst érdem-keresztet adományozta.

* **Ki akar kadét lenni?** A hivatalos lap tegnapi száma közli a pályázati hirdetményt a *közös hadapród-iskolákba*. Üresedésben van a bécsi, budapesti és prágai gyalogsági hadapród-iskolákban 100—100, a károlyvárosi, a morvaországi königsfeldi, a Krakkó melletti lobzówi, a nagyszebeni, trieszti, marburgi, a Szász melletti libenauai, a pozsonyi, az insbrucki, a temesvári és a Pétervárad melletti hadapród-iskolák mindegyikében 50—50, a bécsi tüzér hadapród-iskolában 90, a hamburgi utász hadapród-iskolában 50, végül a morva-fehértemplomi lovasági iskolában 50 hely. A részletes pályázati hirdetményt a hivatalos lap vasárnapi száma hozza.

* **Bimbó hullás.** Borzasztó csapás érte városunk egyik előkelő családját: *Geleta* Géza törvényszéki bíró családját, akinek egyetlen fiacskája, az öt éves *Géza* vasárnap hajnalban meghalt. A súlyos megpróbáltatás annál nagyobb, mert egészen váratlanul jött, a szegény alig pár óráig volt beteg s noha mindent elkövettek, segíteni nem lehetett. A kis fiu temetése tegnap délután ment végbe a szülőknek apáca-utcái lakásáról. Az udvaron volt felállítva a díszes ravatal, amelyen nefelejtés és ibolya élővirág koszorúk között feküdt a kis koporsó, amelybe a bánatos szülők legdrágább kincse pihen. A temetési szertartást *Kópis* József segédlelkész végezte, amelynek végzetével kivitték a kis halottat a várad-olaszi-i temetőbe. Legyen könnyű a föld drága hamvai felett. A temetésen ott volt a bírói és ügyvédi kar majdnem kivétel nélkül. Ott voltak: Nagy Ferencz, Jelencsik István, Kurovsky József, dr. Fráter Imre, Kiss Elek, Nagy József, Harmathy Károly, Szokoly Tamás, Kepes Miklós, Debreczenyi Imre, Schweiger Ede, Makucz Ernő, Buzásy Géza, Tóth Imre, dr. Bulyovszky József, Mihály Adolf, Honyiczky Károly, Wagner József, dr. Bajza Kálmán, Füredi László és még számosan.

Szallag feliratok a következők voltak:

Bánatos szülők — drága kis fiúnknak.
Forrón szeretett testvérkéje — *Alicze* —
Kedves kis keresztfiának — *Mihályi Antal*.
Kedves kis pajtásának — *Kurovsky Laczi*.
Kedves kis barátjúnknak — *Lajoska*, *Ferike* és *Margitka*.

Csókos kis barátjának — *Klárika*.
Margit és Klára néni — *Totyikának*.
Füredi László és neje — *Tiszteletük jeléül*.
Gézikának — *Buzásy Pista*.
Felejtethetlen kis barátjúnknak — *Schweiger Leonka*, *Laczi* és *Pali*.

Nagyszülei — *Felejtethetlen unokájúnknak*.
Felejtethetlen unokatestvérünknek — *Bucsi*, *Csicsi* és *Sárika*.

Szeretett kis Totyikájának — *Olga* néni.
Fráter Imre és neje — *tisztelete jeléül*.
Fráter Gézáné — *szeretete jeléül*.

A díszes temetést *Weiszlovits* és fia rendezte a legnagyobb rendben.

* **Kossuth-gyász.** Az idők mulásával nem kisebb a nemzet kegyelele a kerepesi-úti temetőben nyugvó nagy halott iránt. Hat esztendője már, hogy a magyar nemzet részvéte kísérté sírjába legnagyobb fiát és hatodszor ünnepli már a nemzet nagy emléket, de azért sem a szívekben, sem külső pompájában nem csökkent a gyász. Budapesten a nagy gyász-ünnepek két részből állott. Délelőtt az egyetemi ifjuság zárándokolt el Kossuth sírjához, délután meg a fővárosi polgárság és az országgyűlési függetlenségi párti képviselők. Az egyetemi ifjak tíz órakor gyülekeztek a központi egyetem előtt és onnan mentek nagy csapatban a Muzeum-köruton és a Kerepesi-uton át a temetőbe. Az esős, csunya idő nem akadályozta az ifjuságot, hogy minél tömegesebben rója le kegyelele adóját a nagy halott iránt. Az egyetemi ifjak ezután *Bónis* Sámuelnek a sírját akarták fölkeresni, de hiába kutatták, nem akadtak rá. Kint, hogy maga a temető-igazgatóság sem tudja, hol nyugszik az az önzetlen hazafi, kire rábízta Kossuth a magyar szent koronát és ki annyi kísértés daczára is híven megőrizte azt. Hosszas, hiábavaló keresgélés után visszatértek Kossuth sírjához és arra tették azt a koszorút, melyet *Bónis* sírjára szántak. A délutáni ünnep impozáns és méltóságos volt. Budapest polgársága nagy tömegben vonult ki a nagy halott sírjához. A gyülekezés a Muzeum mögött volt és onnan indult mintegy kétezer ember a Muzeum-köruton és Kerepesi-uton át a temetőbe. Az uton mindenütt fekete zászlók jelezték a gyászünnepet. A kivonulás renben történt.

* **Ellopott telephon drót.** A nagyváradi színház közelében van a 20. és 21-ik számu telephon oszlop. E két oszlop közül ismeretlen tettes a drótot ezelőtt mintegy két héttel ellopta. A posta igazgatóság megette a feljelentést a csendőrségre és a csendőrség a dolgot egy végzéssel el is intézte a saját hatáskörében, az iratokat áttette a rendőrséghez azon az alapon, hogy tudomása szerint a 20-iki sz. oszlopok a város határában vannak. Így kerültek az iratok a rendőrséghez. A rendőrség hasonlóan intézte el a dolgot; végzést hozott, hogy a kérdéses oszlopok Bihar-Püspöki határában vannak már és így a csendőrség illetékes. Így hozták a dolgot. A tettest akkor, amikor a feljelentést megtették, könnyű lett volna még kideríteni, most két hét múlva majdnem lehetetlen. Az egészről pedig az a tanúság, hogy ha valakit meglopnak, jobb, ha hallgat, legalább nem kell utána járni — hiába.

EGYESÜLETEK.

A Szent-István Társulat nagygyűlése.

Nevezetes, jelentőségteljes nagygyűlést fog tartani esütörtökön, f. hó 29-én hazánknek legkiválóbb katolikus egyesülete, a szép múlttal bíró s ujabban oly nagy virágzásnak indult Szent-István Társulat. Nevezetes lesz ez a nagygyűlés, mert ezuttal áldják meg a társulat új monumentális palotáját s annak pompás szép dísztermében tartják meg a nagygyűlést, melynek tárgyai a következők:

1. Elnöki megnyitó beszéd, tartja főmag. *Vasary* Kolos bíbornok, herceg-primás.
2. Alelnöki jelentés. Dr. *Kisfaludy* Árpád Béla prépost, egyetemi tanár.
3. A Tudományos és Irodalmi Osztály új tagjainak kihirdetése.
4. Igazgatói jelentés. *Kaposi* József.
5. A tükári hivatal jelentése. Előadja *Hummer* Nándor.
6. Az igazgató-választmány határozata az 1898. és 1899. évi számadások megvizsgálásáról s a kezelők részére a felmentvény megadásáról.
7. Az igazgató-választmány által az 1900-ik évre előirányzott költségvetés bemutatása.
8. Az igazgató-választmány megújítása és kiegészítése.
9. Esetleges indítványok.
10. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tagu bizottság kiküldése.

A nagygyűlést megelőzi:

Az új társulati ház megáldása Főmagasági és Főtiszt. *Vaszary* Kolos bibornok, herceg-prímás által és szent mise a *Jézus sz. Sziwe* templomban, mely 9 órakor veszi kezdetét.

A „Nagyváradai Gyorsiróegylet“ f. hó 25-ikén d. u. 1/2 3 órakor tartotta meg évi rendes és egyúttal tisztújító közgyűlését.

A tisztújítás következő eredménnyel végződött:

Elnök lett: Dr. Adorján Emil.

Aelnökök: Dr. Fodor Gyula és Sz. Domokos Vilma.

Főjegyző: Tóth Ferencz.

Jegyzők: Gara Ákos, Magyary Jenő és Salamon Ilona.

Pénztáros: Weinmann Jenő.

Könyvtárosek: Flegmann Simos és Krasznai Elza.

Ellenőr: Adamik János.

A tisztikar megbízatása 2 évre szól és a választmányának hivatalból tagjai.

A választmány tagjai: Benedek Laura, Bernáth Aranka, Hlawatschek Annuska, Lázár Janka, Nagy Jolán, Spierer Szeréna, Varga Laura, Weisz Matild, Fekete Izidor és Jakobi Andor. Megbízatásuk egy évre szól.

Igazságszolgáltatás.

Sajtó per. Annak idején mi is meg emlékeztünk arról a feljelentésről, a melyet *Istvánffy* István városi aljegyző ellen emeltek. Ebben az ügyben azóta folyik a fegyelmi vizsgálat. *Istvánffy* most a *Nagyváradai Napló* ellen sajtópert indított. A rendőrség ez ügyben tegnap hallgatta ki a lapfelelős szerkesztőjét, aki a felelősséget magára vállalta a cikk, íróját nem nevezte meg és kijelentette, hogy azt majd csak a fegyelmi vizsgálat befejezése után fogja tenni.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Bócz Géza*.

3245 Gajdos Pál — Szerák Jánosné — h. hagyva.

3297 Czipo Péter — Bokis Péterné — megváltoztatva.

2349 Bancse Istvánné — Dancs Péterné — helyben hagyva.

439 Szabó István — Roth Pál — helyben hagyva.

758 Pártos Lajos — Laubach Ferencz — megváltoztatva.

791 Mészáros Nyikora hagyatéki ügye — megváltoztatva.

IRODALOM.

Apró komédiák. Irta *Kovács* Deszö; Kolozsvár, szerző sajtója. Nem aprók, de nem is komédiák. Mintegy tizenöt-husz nagyobb elbeszélés, a melyek azonban inkább komolyak, mint komédiák. Szerzőjük tollán látszik a kezdetlegesség, néhol meg-megcsillan egy-egy jó gondolat, de azt szerző úgy kidolgozza, úgy elrészletezi, hogy bizony abban a jó gondolat egészen elvész. Pedig hogy *Kovács* Dezsőnek különösen a megfigyelő képessége megvan, az nem egy helyen kitűnik, így a „Kisértés” címűben. Ha ezt a megfigyelő képességet jól használja föl s pl. kisebb genrebélyekben érvényesíti tehetségét — de kellő önfegyelméssel és önbírálattal élve — akkor bizonyára az Apró komédiáknál jobb kötetet fog a közönség elé lépni. Ára 2 kor. 40 fillér.

— r — r.

TANUGY.

Mi a dadogás és hogyan lehet rajta segíteni cz. füzet jelent meg *Roboz* József igazgató-tanár tollából. Népszerűen ismerteti a beszéd fogyatékoságnak e sajátságos és nagyon elterjedt nemét. Megtanuljuk belőle, hogy e baj orvosilag nem gyógyítható, sőt egyenesen tudatos félrevezetés, mikor valaki e baj elleni „rendelésről” beszél. De igenis teljesen megjavítható szakszerű tanmódszer által. *Roboz* volt, ki ennek tanulmányozása végett az összes külföldi szakintézeteket bejárta s ő maga zsenialis ügyességgel adta vissza sok száz dadogónak beszélő képességét. A figyelmet érdemlő füzet ára 60 fillér, kapható a szerzőnél Temesvárott.

IPARÚGY.

Iparos segédek munkakiállítása.

Nem a párisi kiállításról írok, sokkal kisebb dologról, de mégis olyanról, mely sokat fog hozzá segíteni, hogy valaha a siker reményében kiállítsanak.

Az iparos segédek továbbképző tanfolyamának kiállítását tekintetem meg vasárnap, erősen érdekelve a dolog, mint a legényegylet igazgatóját.

A szaktanárok szives buzgalommal adtak felvilágosítást s azon néhány munkás, kik velem jöttek, igazi lelkesedést merítettek a látottakból.

Csak téli tanfolyamról van szó ezen rajzoktatásnál, mégis mind mennyiség, milyenség (25–35 rajz egy tanulóól) a legszebb eredményt mutatja.

Mindjárt feltűnik a *Karsay, Helegd, Veres* nagyobb szabásu rajza, sőt önálló tervezete tiszta, elegáns kivitelével, de az építészeti rajzon kívül a többi szakok szerkesztési munkái is megbecsülhetlenül praktikus dolgok.

Azt hisszük, a jelesebb ifjak névjegyzékét közre adja az intézőség, mit érdemes lesz figyelemmel kísérni, mert az ifjakból megbízható, értelmes, intelligens iparosok fognak válni.

A tanulók száma egyre jobban szaporodik, de aránylag még mindig kevés, pedig az iparos elem jövőjére nagy befolyásu ez az iskola, különösen ma, mikor nem foltozást, de ipar művészeti munkát kíván a társadalom.

A vezetés igen jó kezekben van, mit az ifjak ragaszkodása s az elért szép siker tanusít.

Sok nagy fa nőtt már kis mustár magból. Ugy látjuk, ez az iskola életerős mag, mely jótékony gyümölcsöket fog teremni a pangó ipar számára, ha — az iparos ifjuság is úgy akarja.

Pálffy.

REGÉNY-CSARNOK.

A négy ezredes leány.

Irta: Dr. *Vucskics* Györgyné, *Szilárdffy* Elvira

6.

— Tessék Margit, itt vannak a virágok — de vámot is veszek ám, adjon egy szálat belőle; emlékére a mai napnak!

— Itt van!

Grätchen a többit a mellére tűzte, egy szálat virágot kivett, s önkéntelenül tépdessni kezdte a szirmait!

Baán ránézett:

— Tudja, mi jutott most az eszembe?

— Nos?

— Faust lánykája, ki szintén úgy tépdesszte a virág szirmait, s azt kérdezte tőlük: szeret, nem szeret? Ismeri azt az operát?

— Igen!

— Mondja kérem, nem tehetném önkénteliségetemet? Ugy félek, hogy meglát valaki, s a világ nyelve rossz!

— Hogyne, csak jöjjön, mindjárt be is mutatom önt Glädy nővéremnek, ki itt a közelben mogorót szed! De mit mondjak neki, hogy ismerkedtem meg magával? Megvan! Elbeszéltem a tegnapi esetet, s azt mondom, hogy ma történt meg velem! Menjünk!

Glädy már jött eléjük, ki nagyot nézett, mikor megpillantotta a fiatal embert Grätchen mellett! Hm! . . .

— Nézd, Glädy, ennek az urnak köszönhetem, hogy itt állok előttem!

— Mais douc? Hogy-hogy!

— Lord megvadult, s ha Baán fel nem tartóztatja, alig ha beszélgethetnénk most!

— Az Istenért! De látzok rajtad, olyan halvány vagy! Milyen bátor ez a fiatal ember — tette hozzá gondolatban — s csak kis vártatva köszönöm meg áldozatkészségét! S mivel látja, hogy Grätchen esengve néz reá, felszólítja, hogy kísérje őket haza.

Grätchen önkéntelenül, mosolyog, Baán Miklós nemkülömben, s azt gondolják magukban, hogy Glädy okos kis lány s Lord is jól cselekedett, mikor neki vadult! Most legalább van ürügy a látogatásra!

— Induljunk.

Utközben odasugott Glädy Grätchennek

— Te, én úgy veszem észre, neked tetszik ez a csinos fiatal ember, és viszont! No! no!

Megérkeztek! Grätchen együtt ment be a salonba Baán Miklóssal. Glädy meg nyargalt az ezredes papához!

— Papa! Fogtunk egy udvarlót!

Ezredes ur összeráncolja a homlokát hogy borzas szemöldökei összeérnek.

— Csak nem bolondultatok meg, hisz van elég léhűtő körülöttetek!

— De ez »civil«!

— Az más!

— Meg aztán meg is kell neki köszönnöd, megmentete Grätchent.

— Hát hogyan?

— No csak gyere, papa! Ott vannak a salonban!

Hohonsé letette a tollat, megigazította a cziwikerjét, s igyekezett nyájas arcot ölteni, nehogy a jövődöbéli »megjeddjen morosus ábrázatjától!

— Majd megfogom! — s benyitott a salonba, hol a lányok vigan beszélgettek az »életmentővel« Hohonsé már az ajtóban jól szemügyre vette a fiatal embert s konstataulta, hogy taeglich megfelelő, csak hogy kicsoda, [micsoda! Baán felállt, s bemutatta magát!

(Folyt köv.)

Közönség köre.

Köszönetnyilvánítás.

Hálás köszönetemet fejezem ki a »Báró Hirsch Mór jótékonyági és önségélyző egyesület nagyváradai fiókjának azon nemes és humanus cselekedeteiért, melyet velem szemben tanusított.

Boldogult férjem hosszas betegsége alatt a leg gondosabb gyógykezelésbe részesült s heti betegsegélyt is élvezett s halála után mint első osztályu tag, daczára, hogy csak 2 év és 2 hóig volt az egyesület tagja, a megfelelő teljes segély összeget a mai napon pontosan Weisz Gyula titkár ur kezeiből megkaptam.

Szegényebb osztályokhoz tartozó polgártársaim figyelmét kívánom e sorok által e jótékony intézményre felhívni.

Amidőn még Weisz Gyula titkár urnak a gyors és előzékeny elintézéseért is hálás köszönetemet nyilvánítanám, maradtam

özv. **Kosztia Tivadarné,**
szül. **Barbus Mária.**

TAVIRATOK.

Gyermekek kezében fegyver.

Miskolcz, márcz. 26. (Saját tudósítónk távirata.) *Németi* községben *Kabas* János egy hét éves kis gyermek fölkapta az atyja töltött vadászfegyverét s a nagyapjára irányozva elkiáltotta magát:

— Nagypó, lövők!

A ravaszt azonnal megnyomta s a 70 éves öreg ember holtan rogyott össze.

Lobkovitz parancsnok szélhüvése.

Bécs, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) Az itteni lapokban az van elterjedve, hogy *Lobkovitz* herceg hadtestparancsnokot Grác mellett szélhüvés érte. A hír, mint utólag megczáfolták **nem igaz.**

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi birtokosok közgyűlése.

A nagyvárad hegyközség vasárnap délelőtt tartotta előbb választmányi, majd közgyűlését.

Dr. *Sipos* Árpád elnöklete alatt jelen voltak: *Sal Ferencz*, dr. *Molnár Imre*, *Kaczián Károly*, *Molnár Lajos*, *Serdült Bálint*, *Csobánczy Lajos*, *Széles Lajos*, *Pekánovits Imre*, *Márkus János* hegybíró stb.

Az előzetes választmányi ülésen előkészítették a közgyűlés tárgyait.

A közgyűlésen az elnök bemutatta Hevesvármegye átiratát, a melylyel megküldötte pártolás végett az olasz bor behozatalának megrendszabályozása és a borfogyasztási adók végleges eltörlése vagy leszállítása tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát.

Mivel Nagyvárad városa e tárgyban már felirt a miniszteriumhoz hasonló értelemben, a hegyközség közgyűlése tudomásul vette az átiratot.

Az 1899. évi zárszámadást a számvizsgálóbizottság észrevétel nélkül beterveztette. Tudomásul vették s *Hegedüs Géza* és *Darvassy Sándornak* a felmentvényt megadták.

Az 1900. évi költségvetést észrevétel nélkül elfogadták. A múlt évi pénztári maradvány 200 forint.

Ezután a választásokra került a sor. A választmányból kisorsolták: *Serdült Bálint*, *Kaczián Károly*, *Pekánovits Imre*, *Füredy László*, *Kugler Albert*, dr. *Kutiák Ágoston*, *Daday József*, *Szabó József* tagokat. A választás ezek helyett elrendeltetvén, azonban továbbra is ugyancsak ezen tagokat választották be.

A számvizsgáló bizottságot *Székely Sándor* elnöklete alatt *Papp György*, *Lévay Zsigmond*, *Kugler Albert* rendes és *Wiener Jenő* póttagokból alakították meg.

Ezzel véget ért a közgyűlés.

Az olaszok furfangja. A *fiumei Magyar Tengerpart* írja le azt a furfangot, a mivel az olasz borkereskedők már eleve ki akarják játszani azt az eshetőséget, ha Magyarország megszünteti az olasz bornak adott vámkedvezményeket. Fiumében ugyanis az olasz és dalmát borok behozatala a legutóbbi hetekben rendkívül nagy mérveket öltött s ez annál feltűnőbb, mert a behozatal emelkedése merő ellenében áll a borkereskedelemnek csaknem teljes pangásával. Pedig a dolog igen egyszerű: **megrendelés nélkül küldik ide olasz termelők és spekulánsok boraikat és Fiumében elraktározzák azokat.** Jó előre gondoskodnak tehát az olaszok arról, hogy a kedvezmény megszűnése esérére nagy készleteik legyenek magyar területen, úgy számítva, hogy akkor hirtelen föl fog szökni a bor ára és ezzel bőven kárpótolva lesznek a raktározási költségeikért.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 26.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	377.40
Magyar hitel	— — — — —	875.25
Allamvasut	— — — — —	821.75
Rimamurányi	— — — — —	810.—
Magyar jelzálog	— — — — —	281.50
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, márczius 26.

Buza októberre	— — — — —	7.71
Buza áprilisra	— — — — —	7.51
Uj tengeri	— — — — —	5.40
Rozs okt.	— — — — —	6.58
Zab okt.	— — — — —	4.92
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márczius 26-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	97.80
Magyar koronajárdék	— — — — —	93.55
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	— — — — —	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	98.25
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	94.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	164.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	141.75
Osztrák járdék papírban	— — — — —	99.—
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	98.75
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	98.25
Osztrák korona járdék	— — — — —	99.70
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	186.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	17.90
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	751.50
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — —	715.—
Párisi vista	— — — — —	96.45
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — — —	19.31
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.65
London vista	— — — — —	242.75
20 márkás arany	— — — — —	23.69

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

RÉVÉSZ SÁNDOR női, férfi divatáru és confection-terme

(Maison de Luxe.)

BUDAPEST, Csömöri-ut 6.

Mesteri szabással készítek ELEGÁNS *
ÖLTÖZÉKET, különleges szövetekből. **

Divattermem párizsi mintára van * *
berendezve és a toilettekat eredeti
modellek után készítem. * * * * *

Női kalapokat s azok átalakítását * *
eredeti modellek mintájára MÉRSEKELT
ÁR mellett eszközölöm. * * * * *

Alsó (jonpon), divatkelme, ernyő (nap és eső), fátyol, fehérnemű, férfi-kelengye, függöny, fűző (mieder), gyermek-kelengye, illatszer, ingek (blouse), keztyű, mosó (cretton batiszt de laine), nyak-díszek (jabot), női-kelengye, selyem és szőnyegárúk versenymentes beszerzési telepe.

SZIGORU ÜZLETI ELVEK.

Nagyságos asszonyom! Megkülönböztetett tisztelettel van szerencsém nagyrabecsült tudomására hozni, hogy tavaszi eredeti újdonságaim megérkeztek. Rendkívül nagy súlyt helyezek arra, hogy az előkelő hölgyközönség szükségleteit ugymint ezideig, a jövőben is szigoruan olcsó szabott árak mellett a legújabb (heante noveanté) és legjobb kivitelben beszerezhesse nálam. Daczára az idej nagy áremelkedéseknek, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy az idejekorán és nagy mennyiségben eszközölt bevásárlásaim által, az összes árukészletemet minden áremelés nélkül bocsájthatom forgalomba.

20 koronán felüli rendelvényeket bérmentve szállítok; idegen szövetből is készítek toiletteket. — Amidőn még az alantiakról szives tudomást venni kegyeskedjék, kérem megfizető rendelvényeit, melyeknek lelkiismeretes és pontos kiszolgálásáról cégem hirneve kezkesedik.

Kitünő tisztelettel

Révész Sándor.

Altalános
megjegyzések
vidéki rendel-
vényekre vo-
natkozólag.

Teljes felelősséget vállalok a nálam vásárolt árukért: meg nem felelőt vissza veszek és kívánatra az értetfzetett összeget is vissza térítem.
Levélbeli rendeléseket lelkiismeretesen teljesítek.
Választék küldeményeket az összeg előzetes beküldése mellett a kívánt cikkből eszközölöm; meg nem felelő árúért az összeget postafordulattal vissza küldöm.
Rendelményeket beérkezés napján pontosan intézek el.
Mérték után készülő rendelvényeket lehető legrövidebb idő alatt szállítok, a pontosság érdekében mintadarabot kérek.
Mintákat kívánatra bérmentve küldök, de szükségesnek találom a cikk megnevezését, t. i. mely használatra szükségeltetik.